

Tehaja, izvzemši ponedeljek, vsak dan zjutraj... Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopolni naj... pluma se ne sprejemajo, rokopolj se ne... Anton Gerbec. — Lastnik tiskarne... znaša za mesec: L. 7.—, 3 meseca? Za izdajstvo mesečno 4 lire v

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širskosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. osmrnice, zahvale, poslanice in vabila po L. 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L. 2. — Mail oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L. 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Sreča je opoteča

Zgodovina nas uči, da si izberejo narodi ene države v teku svojega razvoja razne državne oblike. V slovesem se more reči, da prično države svoje zgodovinsko življenje kot majhna kraljevstva, v katerih vlada tiransko in absolutno monarh. On in njegova rodbina (dinastija) izrablja svojo moč na škodo ljudstva in skupnosti dokler ga ljudstvo ne vrže. Nato sledi republikanska doba. Absolutizmu sledi demokracija, ki sloni na sodelovanju širših slojev pri vladanju in upravi države. Iz teh slojev se posebno razvija en stan, to so navadno plemiči in posestniki, ki si laste pravico vladanja. Tako se razvije iz demokracije oligarhija krvne in denarne aristokracije. Vsled konkurence velikega števila «vladoželjnih» se razvije v tem sloju politična borba, toda tudi politična sebičnost, korupcija, nesposobnost. Tako demokracija ali bolje oligarhija postane kmalu plen podjetnega, pogumnega in več ali manj nadarjenega poedinca, ki je navadno vojskovodja. Ta prevzame vodstvo države v svoja roke ne oziraje se na ustavo ter ustanovi monarhijo. To je približno razvoj rimske države od Tarkvinijev pa do Julija Cezarja. Pri Rimljanih so se potem vrstili cesarji raznih rodbin, drugje so nastale dinastije. In ta druga monarhična doba se je končala s propadom Rima in z nastopom Germanov v Evropi.

Tako vidimo, da je monarhija ali republika tista oblika države, ki odgovarja razvoju tega ali onega naroda. V monarhiju obožuje narod samega sebe, kakor obožuje v republiki tudi samega sebe. Seveda so različne stopnje monarhizma in republikanizma. So monarhije, v katerih nima vladar nobenega drugega posla, kakor da reprezentira narod in državo ter podpisuje najvažnejše listine, so pa republike, kjer ima predsednik večjo moč kakor vsak vladar. (Združene države).

Predvojna Evropa je bila po velikem delu vladana po močnih in vkljub ustavi absolutističnih monarhij in dinastijah: Nemčija, Avstro-Ogrska, Rusija, Bolgarija itd. Se v letu 1914. so bile kronane glave v velikih časih. Star pogovor pa pravi, da se pri vsaki vojni maje kraljev stolček. In svetovna vojna je zrušila več starodavnih prestolov in ni prav nič prizanašala kronanim glavam. Kar čez noč so v jeseni 1918. morali sneti svoje krone številni nemški vladarji z ošabnim Wilhelmom vred. Ruski car pa ni izgubil samo krone, ampak tudi glavo, padla pa je vsa obitelj. Neznatni Karel habsburski se je komaj privadil kroni, pa so mu jo že zbili z glave. Toda zlati blek dragocenega kinka ga je tako držal v oblasti, da je skušal dvakrat korigirati zgodovino, pa se je seveda poslušno osmešil.

In zopet nam poročajo listi o dveh kronanih glavah, ki sta morali odločiti krono. Je to grški kralj Konstantin in baje mu bo sledil tudi turški sultan. Obavda morata iti, ker ju je čas prehitel in pa ker so sli dogodki drugače, kakor je bilo predvideno. Sploh smo mogli opazovati, da so se državni vladarji in sploh tisti, ki vodijo politiko, odkar je bil svet razburkan po prvih vojnih napovedbah pa do danes dosledno motili v svojih kalkulacijah. Če pa je bil kdo med njimi tako nepreviden, da se je spustil v prerokovanje, tedaj so ga dogodki pripravili ob ves loves dobrega politika. Zgodovina gre pač svojo pot, posamezniki so majhni napram elementarnim valovanjem človeške družbe in razvoju družabnih organizmov.

Torej kronane glave nimajo sreče od tistega zlovesnega dne 1914., ko so na Dunaju skuhalo zloglasni ultimatum Srbiji. Svetovna vojna je pobrala zadnje ostanke monarhističnega absolutizma in je torej nekako zaključila delo francoske revolucije.

1. 1789 in poznejših prevratov 1. 1848., 1871. Nihče ne stoji tako visoko, da ne bi ga mogla doseči kazen za pregrehe.

Kakor so Ljudviti XVI. in njegova rodbina plačali račun za grehe svoje in svojih prednikov, tako je slabci kar Nikolaj II. moral na žrtvenik za vse grozote, samovoljnosti in neumnosti ruskih carjev od Petra Velikega. Sicer pravijo, da ni od Petra Velikega sem niti eden ruski car umrl naravne smrti. Vsi so padli nasilne smrti bodisi kot žrtve dvornih zarot, bodisi ubiti od fanatičnih teroristov. Pa je že tako: kjer je krivica najbolj kričeča, tam je kazen najbolj krvava. Samo da zadene kazen le nekaj krivcev in ne največjih.

Vsied poloma politike nesposobnih monarhov je republikansko mišljenje silno pridobilo v Evropi. Več je razmeroma kratka doba svetovne vojne razširila republikansko misel nego ves republikanizem v sto letih.

Kronane glave obdane od večstoletnega zgodovinskega bleška in potratnega razkošja so bile v absolutističnih državah Evrope pravi ljudski maliki. Ko pa so ti «bogovi» bili tepeni in je moralo ljudstvo občutiti na lastni koži nesposobnost, umsko in nravstveno propalost in ničvrednost teh «bogov», jih je pahnilo s piedestala kot nekdanji malikovalci svoje lesene bogove, ako jim le-ti niso uslišali prošnji in molitev.

Zadnja dva vladarja, grški kralj in turški sultan sta «zletela» s stolčka hkratu. Grški, ker je bila njegova dežela poražena, turški, ker je njegova dežela zmagovalka. Dva različna in nasprotna si vzroka z istim učinkom. Nehote začne človek dvomiti o gotovih pravilih logike.

Poleg kronanih glav imamo nekronane močgotce, ki dopolnjujejo, popravljajo ali pa še kvarijo delo svojih vladarjev. Tu omenimo le dva taka gospoda. Je to Kemal paša zmagovalec in Venzelos, ki živi v «pregnanstvu», odkar ga je muhasto grško ljudstvo zamenjalo za Konstantina. Nista minili še dve leti, ko smo brali, kakšne demonstracije so se vršile v Atenah tedaj, ko je prišel Konstantin. Ljudstvo je besnelo od samega navdušenja povodom vrnitve «ljubljenega» kralja. Klečali, jokali, vpili so ljudje, ko so ga videli. In danes ga je isto ljudstvo zapodilo in namesto kraljeve slike nasijo po ulicah Venzelosovo ter pokleknejo pred njo iste množice, ki so pljuvale na Venzelosa, ko jo je odkuril iz Aten ter šel v Švico. Venzelos pa je bil tisti, ki je pripravil in začel vojno s Turki. Imel je pač srečo, da je odšel še o pravem času, ko se je Grkom še dobro godilo.

Nekaj podobnega se dogaja v Turčiji s Kemalom. Tudi Kemal paša je bil pregnan in celo v smrt obsojen v kontamaciji, jutri pa bo moral iti onaj, ki je podpisal njegovo smrtno obsodbo v pokoj. Sreča je opoteča, je rekel Solon Krezu pred več kakor dvatisočpetsto leti. Resničnost tega reka je spoznal Krez na isti zemlji, kjer se je odigrala zadnja tragedija grške vojske. In danes po petindvajsetih stoletjih velja Solonov izrek grškemu kralju Konstantinu in vsem kronanim glavam, ki so zapravile krono.

Kakor sreča kronanih glav, tako je zelo opoteča tudi sreča «kronanih» narodov. In to velja tembolj, čim bolj je prizadeti narod prepričan, da se nahaja na vrhuncu svoje slave. V starem Rimu je držal država suženj triumfatorju nad glavo krova boga Jupitra a obnemem mu je klical: «Spomni se, da si samo človek». Veljavata teh besed je večna. Potlačeni, ponižani in zaničevani naroditci jemljejo klic starinskega sužnja za svojo in kličejo tudi oni močogodnim in sreče pijanin: «Spomnite se, da ste samo ljudje in ne bogovi!»

ga bloka obnavlja italijanska socialistična stranka svoje soglašanje s tretjo internacionalo. O tem se je vnela živa debata, v katero so posegli Sacerdoti, Buffoni, Maffi, Lazzari in Vella. kateri poslednji je predlagal sledečo resolucijo: «Italijanska socialistična stranka potrjuje svoje soglašanje s tretjo internacionalo ter ga bo udeležila tedaj, ko bo znala za izid četrtga kongresa v Moskvi, od katerega bodo naši odposlanci zahtevali: 1) da prizna kot edini svoj odsek v Italiji italijansko socialistično stranko (ki bo obdržala ime); 2) da prizna italijanski socialistični stranki pravico, da odloča sama glede svojih mož in glede taktičnih vrašanj v nacionalni politiki. Po daljši razpravi je Vella odtegnil odlošč ter se v imenu svojih prijateljev omejel na nekatere rezerve, kakor je bil predlog odbora sprejet z vsklikom.

Nato je kongres sprejel še sledeče sklepe: 1) Manifest na proletariat: Odbor stranke naj izda proglas na italijanski proletariat, v katerem bodo razloženi vzroki sedanjega razkola. Glasovalo se je z vsklikom. 2) Simboli stranke: Politični simboli stranke in vse oblike in sredstva za politične manifestacije ostanajo last stranke. Glasovanje z vsklikom. 3) Disciplinarna parlamentarne skupine: Sprejeta je bila sledeča resolucija: Parlamentarna skupina bo obstajala iz tistih poslancev, ki ostanejo v stranki ter bo popolnoma podvržena vodstvu stranke. 4) Krajevne uprave: Po daljši razpravi se je sklenilo: Uprave, ki so še v rokah socialistov v zvezi z reformističnimi elementi, morajo podati ostavko. Vodstvu stranke je pridržana pravica, da drugače odloči v izjemnih slučajih. 5) Strankin tisk: Z vsklikom je sprejet predlog odbora: V svrhu, da se vsa delavnost stranke posveti dnevniku «Avanti», kateremu gre več nego kedaj prej vsa skrb in ljubezen italijanskega proletariata: sklene kongres, da naj se ukinejo vse druge dnevne publikacije.

Nato je Baraton podal razloge za svoje in svojih somišljenkov postopanje ter zahteval, naj se kongres izreče o njegovem in njegovih somišljenkov položaju v stranki. Sklenilo se je, da se njegova izvajanja sprejmejo na znanje ter da se vodstvo stranke prepusti odločitev.

Skupina je imela tudi svojo posebno sejo ter je po kratki razpravi sklenila, da se skupina razide, ter da imajo člani prosto roko, da vstopijo k maksimalistom ali kolaboracionistom.

Skupina kolaboracionistov je nadaljevala svojo sejo, ter sklenila, da se združi v stranki, ki se bo imenovala Italijanska unitarna socialistična stranka (Partito socialista italiano unitario). Dognalo se je, da znaša število poslancev, ki so pristopili k tej stranki, 60. Sklenilo se je, da se obnovijo in pojačajo zveze z vsemi socialističnimi strankami v Evropi, katere imajo v svojem programu razredni boj. Kongres kolaboracionistov je s tem končal svoje zasedanje. Izvršila se bo samo še volitev odbora.

Ugodnosti za uvoz iz Italije na Poljsko

RIM, 5. Trgovinski svetnik pri poljski legaciji v Rimu objavlja: V smislu italijansko-poljske trgovinske pogodbe od 12. maja t. l. uživa italijanska roba, ki prihaja na Poljsko, carsinske ugodnosti, toda samo pod pogojem, da je roba priloženo izpričevalo o izvoru, izdano od kake italijanske trgovinske zbornice in vidirano od kakega v to pooblaščenega poljskega urada v Italiji. Ti uradi so sledeči: Trgovinski svetnik pri poljski legaciji v Rimu, poljski konsulat v Trstu, konsulat v Milanu.

Fašistovska ofenziva proti novim pokrajnim se nadaljuje — Fašistovske čete zasede deželni Tridntu — Skrb za javni red izročena vojaštvu

TRIDENT, 5. Po svoji zmagi v Bocenu so obrnili fašisti svojo glavno pozornost Tridentu. Fašistovske čete vse veronske in tridentinske pokrajine so mobilizirane in večinoma že zbrane v Tridentu. Včeraj je bilo koncentriranih že nad 3000 četnikov in njihovo število se veča vsako uro s prihodom novih oddelkov. Tej fašistovski armadi načelujejo poslanci Farinacci, De Stefani, Buttafuochi in Giunta, ki se je zopet povrnil iz Milana, kamor ga je bil poklical Mussolini. Fašisti so se nastanili po raznih hišah in par čet je zasedlo tudi nekolo, v kateri se je moral pouk ustavititi, ker so jo fašisti rekvirirali. Sedanj fašistovski nastop je naperjen proti generalnemu civilnemu komisarju sen. Credaro in predvsem proti tridentinskemu deželnemu odboru. Generalni civilni komisar je izročil skrb za javni red in mir vojaški oblasti, ki se nahaja v rokah brigadnega generala Assuma. General Assum je naznanil to v posebnem proglasu, v katerem je obenem pozval vse k spoštovanju zakonov in mira.

Generalni civilni komisar je povabil v svoj urad na trg Venezia fašistovskega poslanca De Stefanija in podtajnika fašistovske stranke Staracea. Zastopnika fašistov sta bila sprejeta od generala Assuma, ki ju je tudi spremil v pisarno gen. civ. komisarja sen. Credara. Pogovor je postal kmalu zelo živahen in se je spreminil v pravo prekanje. Fašisti so izdali po sestanku svoje posebno poročilo, v katerem pravijo, da jim je sen. Credaro rekel, da ni mogel ukazati, da mora v občinskem uradu v Bocenu viseti kraljeva

podoba, ker mu zakon ne dopušča, da bi se mešal v tuje hiše. Vsled tega da je Credaro odgovoren za položaj v Bocenu. Pred palačo generalnega civilnega komisariata so bile zbrane vse fašistovske zasedne čete, a poslopje samo je bilo zastraženo z močnim oddelkom vojaštva. Ko so prišli fašistovski poslanci od generalnega civilnega komisarja, je imel De Stefani kratek govor, nakar so fašisti odkorakali v svoja taborišča.

Dasi se med glavnimi zahtevami fašistov nahaja tudi zahteva, da mora sen. Credaro odstopiti, je vendar glavna ost njihovega sedanjega nastopa obrnjena proti deželni avtonomiji. Fašistovski poslanci, ki vodijo vse gibanje, so poslali ministrskemu predsedniku Facti brzojavko, v kateri zahtevajo takojšnjo rešitev vprašanja uredbe uprave novih pokrajin na podlagi popolnega izenačenja z upravo starih pokrajin in popolno odpravo vsake avtonomije, deželne, občinske in šolske. Po noči pa so fašistovske čete zasedle poslopje deželnega odbora. Vojaški ki so stražili palačo, so se umeknili. Fašisti so vdri deloma skozi meka postranska vrata deloma skozi okno so razobesili potem raz okno državno zastavo in zastavo tridentinskega fašja. Agitacija se nadaljuje.

Guverner Credaro odstopoval v Rim

TRIDENT, 5. Senator Credaro je odstopoval v Rim, da poroča ministrskemu predsedniku o položaju ter se mu da na razpolago.

Fašisti na pohodu nad Rim?

RIM, 5. Torej od Brennerja do Rima! To je bodoči program fašistov, o katerem se doznavajo še te-le podrobnosti: Dne 22. oktobra sestanek in koncentracija fašistov v Laciju; od 22. oktobra do 4. novembra prihajanja fašistovskih čet z vseh krajev kraljevine; dne 4. novembra zavzetje parlamenta in ustoličenje odbora za javni blagor, nato sporazum s kraljem in zasedba vseh ministrstev.

Fašistovsko časopisje, veseda, zanika te vesti. Medtem je 22. oktobra blizu in bomo videli. Rim je pač videl že drugačne vpade!

Bivši grški kralj Konstantin v Palermu

PALERMO, 5. Grški admiral Paparoklos in angleški admiral Wardle, predsednik angleske misije v Atenah, sta obiskala župana, prefekta, poveljnika armadnega zbora in poveljnika vojaške divizije. Popoldne se je peljal bivši grški kralj Konstantin s svojo družino v avtomobilu v Monreale, kjer je obiskal stolno cerkev in samostan. Nato si je še ogledal javno kopalj v Montellu, od koder se je vrnil na krov parnika «Patris».

Vrnitev radiotelegrafične učne komisije iz inozemstva

RIM, 5. Povrnila se je komisija, ki je po naložbi ministrstva pošte in brzojava obiskala velike radiotelegrafične postaje v Franciji, Angliji in Nemčiji. Predsedoval je komisiji Giuseppe Angelini, generalni ravnatelj brzojavne službe pri ministrstvu pošte in brzojava.

Jugoslavija

Jadransko vprašanje

BELGRAD, 5. Na včerajšnji seji je ministrski predsednik Pašić razpravljati tudi o reškem vprašanju. Ker biva v Belgradu bivši predsednik reške avtonomne vlade Zanella, je sklepati, da skuša jugoslovenska vlada končno rešiti reško vprašanje. Jugoslovenska vlada stori pri italijanski resne korake, da se to vprašanje več ne zavlačuje in da se končno uredi. V ta namen je — kakor poročajo listi — pripravljena posesti tudi po drugih diplomatičnih sredstvih.

Proslava bitke pri Kumanovem

BELGRAD, 5. Od 22. - 24. t. m. se bodo vršile velike svečanosti v proslavo osvobodilne bitke pri Kumanovem. Program je zelo obširen. Na grobeh za svobodo Južne Srbije padlih junakov se vrši svečana služba božja. Svečanosti se udeležita tudi kralj in kraljica. Slavnosti se dalje udeležijo tudi člani vlade. V Belgradu ostaneta le zunanji ministri dr. Ninčić in notranji ministri Timotijević. Slavnostim pa prisostvujejo tudi mnogi visoki dostojanstveniki in generali. Na programu so poleg defiliranja tudi veliki vojaški manevri. Po končanih slavnostih, ki so določene za tri dni od 22. do 24., odpotuje celokupna vlada v Peč, kjer bo slovesno ustoličenje patrijarha Dimitrija.

Diplomatična pomoč Jugoslavije Grški

LJUBLJANA, 5. «Slovenski Narod» javlja: O neoficielnem razgovoru našega poslanika Balugdžića s člani revolucionarnega odbora se doznavajo še tele podrobnosti in zanimivosti:

Revolucionarni odbor je preko ugledne politične osebe izrazil našemu poslaniku željo, da bi se odbor rad z njim sestel. Povod sestanka je dala neposredno vest belgrajskega «Radikala», da zahteva naša država izhod na Egejsko morje oziroma da asperira na Solun. Poslanik Balugdžić se je sestel s člani odbora. Kakor angleški, francoski in drugi poslaniki, je tudi on izrazil svoje osebno zadovoljstvo, da vlada mir v grški državi in da je upanje, da bo ta mir še nadalje ohranjen. Dalje je poslanik izjavil članom odbora, da vlada v vseh sosednih državah prijateljsko razpoloženje napram Grški, ne morejo pa gledati, da bi na mejah bili revolucionarni nemiri in iz-

gredi. Dalje je izrazil svoje osebno mnenje, da je pričakovati v bodoče sporazum med grško in belgrajsko vlado. V prvi vrsti sporazuma glede priznanja nevtralne zone v Solunu. Vprašan od predsednika revolucionarnega odbora glede aspiracij Jugoslavije na Solun je poslanik odgovoril: «Vesti niso bile točne. Jugoslavija želi samo sporazum v gorenjem smislu, to je, da se prizna naši trgovini izhod na Egejsko morje in nevtralna cona v solunskem pristanišču. Med jugoslovenskim narodom vlada veliko nerazpoloženje radi tega, ker so doslej grške oblasti ovirale našo trgovino, delale neprilike trgovcem v Solunu in sploh so grške oblasti otežkočale sporazum glede Soluna. Sedaj po odstranitvi kralja Konstantina so dani pogoji, da se odstrani dosedaj vladajoče medsebojno nezaupanje. Pričakovati je, da pride do prijateljskega sporazuma.

Vprašan dalje glede diplomatične podpore Grski v zadevi trakijskega vprašanja je poslanik izrazil svoje osebno mnenje, ker v tem vprašanju se nima navodil od svoje vlade. Izjavil je: «Prepričan sem, da bo na konferenci, pred katero pride to vprašanje, naša diplomacija zastopala stališče, da je treba Turčijo čim manj pustiti v Evropo.»

To poslanikovo izjavo je predsednik revolucionarnega odbora sprejel z iskrenim zadovoljstvom.

Sestanek poslanika Balugdžića z revolucionarnim odborom pa je treba pred vsem smatrati kot prijateljsko izmenje misli.

Poljska

Sporna točka pri razmejitvi med Čehoslovasko in Poljsko

VARŠAVA, 5. Neka objava zunanjeja ministrstva pravi: Čehoslovska vlada se je obvezala nasproti Poljski, da bo na podlagi točke B priloge k političnemu dogovoru od 6. novembra 1921. uredila tekem šestih mesecev od dneva, ko se je dogovor podpisal, vprašanje Javorine, in sicer direktno in na prijateljski način. Označeni rok se je potem podaljšal do 6. avgusta 1922. Po podpisu pogodbe je poljska vlada o priliki obiska v Pragi predložila čehoslovske vladni načrte, tičeče se ureditve vprašanja, t. j. zamenjave Javorine za dve poljski vasi, Kacvin in Niedzice. Večkrat je poljska vlada opozarjala, da je pripravljena rešiti vprašanje na podlagi zamenjave krajev na meji. Zelela je, da bi se pričela pogajanja, da se reši vprašanje na prijateljski način. Meseca februarja je čehoslovska vlada pristala na to, da se predloži vprašanje v proučevanje posebni poljsko-čehoslovske komisiji. Toda ta komisija se vsled opozicije s strani čehoslovske vlade še ni mogla sestati k skupni seji. Ker ni čehoslovska vlada privolila niti v pogajanja ter na ta način ni izvršila točke B priloge je zastopnik Poljske v Pragi vložil 6. pretekli septembra protest. Čehoslovski zastopnik pri medzavezniki komisiji za poljsko-čehoslovske razmejitve je povzel iniciativo pismeno, češ da je vprašanje rešila imenovana komisija, ki je ta predlog sprejela ter v seji od 25. septembra t. l. v Detčinu z večino 5 glasov proti 1 določila, da se ima Javorina še enkrat razdeliti, in sicer več ali manj ob črti, ki gre od holma Ledova ob Javorini do kote 1216. V zameno za to bi dobila Čehoslovska Kacvin in Niedzice. Poljski komisar je protestiral proti odločitvi medzavezniske komisije zahtevajoč, da se odstopi Poljski cela Javorina v zameno za Kacvin in Niedzice.

Romunska

Romunija ne bo sprejemala beguncev

BUKAREST, 5. Ministrski predsednik Bratiano je sprejel armensko delegacijo, kateri je izjavil, da je ministrski svet sklenil odkloniti vsem beguncem prihod na Romunsko. Beguncem pa, ki potujejo v kako drugo državo, bo dovoljen prehod skozi Romunsko.

Bolgarska

Bolgarska zahteva avtonomije Tracije

SOFIJA, 5. Centralni urad begunskih organizacij iz Tracije je sklical zborovanje, katerega se je udeležilo nad 30.000 ljudi. Govorniki so med burnim odobravanjem poudarjali, da se more doseči dejanski mir na vzhodu samo če se tracijsko vprašanje reši v zmislu formalne izjave vevlasti jeseni 1. 1919. v odgovor na noto bolgarske delegacije v Parizu.

Nato je bila odobrena resolucija, s katero se zahteva avtonomna ureditev vzhodne in zapadne Tracije. Samo popolna Tracija kot avtonomna pokrajina bo jamčila za Carigrad morskoo ožino in severozapadno obal. Po zborovanju je šel sprevod pred italijsko, francosko, angleško in ameriško poslanstvo, katerim je bil izroččen po en izvod resolucije.

Proces Rathenau v Lipskem

LIPSKO, 5. Proces Rathenau Obtoženec Werner Techow, voditelj avtomobila, v katerem so se nahajali morilci, izjavlja, da ni bil član nobene politične stranke, da pa je vpisan v organizaciji, imenovani «Consul». Obtoženec zanika, da bi bil vedel, da bo služil avtomobil za umor Rathenaua. Tudi zanika, da bi bil ostali obtoženi streljali. Priznava pa, da je objubil pod častno besedo morilcu Kernu — ki se je sam usmrtil — tik pred atentatom, da bo sodeloval z njim.

Italija

Kongres socialistične stranke

RIM, 5. Po odhodu unitarcev so maksimalisti nadaljevali kongres. Sejo je otvoril De Sardo z voščilom, da bi oni, ki so zapustili stranko, da si ustanovijo svojo lastno stranko, dosegli kolikor močogoče več uspehov v boju proti buržoaziji. Serrati je nato predlagal za nadaljnje delovanje kongresa sledeči dnevni red: 1) Razmerje do tretje internacionala. 2) Manifest na italijanski proletariat. 3) Način in oblika nadaljnega obstoja stranke. 4) Preosnova parlamentarne skupine. 5) Socialistične občine. 6) Strankin tisk. 7) Finance. 8) Organizacija in propaganda. 9) Sindikalno delovanje. Po kratki razpravi o dnevnem redu je Garuccio prečital dolgo pismo, ki ga je poslala komunistična internacionala iz Moskve, v katerem razlaga izvrševalni odbor tretje internacionala škodo, ki je nastala vsled tega, da se v Livornu niso izključili reformisti iz italijanske socialistične stranke, ter vsled tega, da se je druga in druga in pol-internationala ponesrečila. Pismo ima sledeči zaključek: S svoje strani imo izvrševalni odbor komunistične internacionala iskreno željo, da vam omogoči povrat pod zastave komunistične internacionala. Položaj delavskega stanu v Italiji je res tak, da si ne moremo dovoliti dolge polemike s tistimi, ki so močogoče še glede marsikatere točke v zmoči, ki pa v temeljnih vprašanjih priznavajo svoje zmote ter so pripravljani, da jih popravijo. Izvrševalni odbor vam stavlja sle-

deče predloge: 1) Izvolite na svojem kongresu odposlanstvo ter ga pošljite koncem oktobra v Moskvo na četrti svetovni kongres komunistične internacionala. To odposlanstvo bo imelo popolno možnost, da razloži vaše vidike pred internacionalo, ter bo slišalo mnenje komunistične internacionala glede tistih vprašanj, ki so najbolj življenskega pomena za italijansko delavsko gibanje.

2) Priznajte potrebo, da se čim prej ustanovi skupen delovni odbor z italijansko komunistično stranko ki je sedaj v Italiji edina zastopnica komunistične internacionala. Ta delovni odbor naj vključi veliki razliko v naziranjih skuša organizirati skupen boj v sindikatih in na političnem polju, skupen boj proti buržoaziji in proti reformizmu. To bo najboljši način, da se pripravi združenje zares revolucionarnih sil v Italiji.

Ponavljamo: Vaša usoda je v vaših rokah. Nove pogreške nova obustavljanja in neodločnost bi bile zločin nad delavskim slojem v Italiji, kateremu hočejo fašistovski nasilneži raztrgati prsa in na katerega glavo prežijo črni gavrani reformizma. Spominjajte se, maksimalistični sodrugi: Odločitev se ne da več zavleči. Vi imate besedo: Odločite se!

Zivel revolucionarni proletariat v Italiji!

Pismo je bilo sprejeto s splošnim plaskanjem.

V zvezi s tem in na podlagi prve točke dnevnega reda predlaganega od Serratiija je odbor predložil sledečo resolucijo: Po izključitvi reformističnega in centrističnega

deče predloge: 1) Izvolite na svojem kongresu odposlanstvo ter ga pošljite koncem oktobra v Moskvo na četrti svetovni kongres komunistične internacionala. To odposlanstvo bo imelo popolno možnost, da razloži vaše vidike pred internacionalo, ter bo slišalo mnenje komunistične internacionala glede tistih vprašanj, ki so najbolj življenskega pomena za italijansko delavsko gibanje.

2) Priznajte potrebo, da se čim prej ustanovi skupen delovni odbor z italijansko komunistično stranko ki je sedaj v Italiji edina zastopnica komunistične internacionala. Ta delovni odbor naj vključi veliki razliko v naziranjih skuša organizirati skupen boj v sindikatih in na političnem polju, skupen boj proti buržoaziji in proti reformizmu. To bo najboljši način, da se pripravi združenje zares revolucionarnih sil v Italiji.

Ponavljamo: Vaša usoda je v vaših rokah. Nove pogreške nova obustavljanja in neodločnost bi bile zločin nad delavskim slojem v Italiji, kateremu hočejo fašistovski nasilneži raztrgati prsa in na katerega glavo prežijo črni gavrani reformizma. Spominjajte se, maksimalistični sodrugi: Odločitev se ne da več zavleči. Vi imate besedo: Odločite se!

Zivel revolucionarni proletariat v Italiji!

Pismo je bilo sprejeto s splošnim plaskanjem.

V zvezi s tem in na podlagi prve točke dnevnega reda predlaganega od Serratiija je odbor predložil sledečo resolucijo: Po izključitvi reformističnega in centrističnega

deče predloge: 1) Izvolite na svojem kongresu odposlanstvo ter ga pošljite koncem oktobra v Moskvo na četrti svetovni kongres komunistične internacionala. To odposlanstvo bo imelo popolno možnost, da razloži vaše vidike pred internacionalo, ter bo slišalo mnenje komunistične internacionala glede tistih vprašanj, ki so najbolj življenskega pomena za italijansko delavsko gibanje.

2) Priznajte potrebo, da se čim prej ustanovi skupen delovni odbor z italijansko komunistično stranko ki je sedaj v Italiji edina zastopnica komunistične internacionala. Ta delovni odbor naj vključi veliki razliko v naziranjih skuša organizirati skupen boj v sindikatih in na političnem polju, skupen boj proti buržoaziji in proti reformizmu. To bo najboljši način, da se pripravi združenje zares revolucionarnih sil v Italiji.

Ponavljamo: Vaša usoda je v vaših rokah. Nove pogreške nova obustavljanja in neodločnost bi bile zločin nad delavskim slojem v Italiji, kateremu hočejo fašistovski nasilneži raztrgati prsa in na katerega glavo prežijo črni gavrani reformizma. Spominjajte se, maksimalistični sodrugi: Odločitev se ne da več zavleči. Vi imate besedo: Odločite se!

Zivel revolucionarni proletariat v Italiji!

Pismo je bilo sprejeto s splošnim plaskanjem.

V zvezi s tem in na podlagi prve točke dnevnega reda predlaganega od Serratiija je odbor predložil sledečo resolucijo: Po izključitvi reformističnega in centrističnega

deče predloge: 1) Izvolite na svojem kongresu odposlanstvo ter ga pošljite koncem oktobra v Moskvo na četrti svetovni kongres komunistične internacionala. To odposlanstvo bo imelo popolno možnost, da razloži vaše vidike pred internacionalo, ter bo slišalo mnenje komunistične internacionala glede tistih vprašanj, ki so najbolj življenskega pomena za italijansko delavsko gibanje.

2) Priznajte potrebo, da se čim prej ustanovi skupen delovni odbor z italijansko komunistično stranko ki je sedaj v Italiji edina zastopnica komunistične internacionala. Ta delovni odbor naj vključi veliki razliko v naziranjih skuša organizirati skupen boj v sindikatih in na političnem polju, skupen boj proti buržoaziji in proti reformizmu. To bo najboljši način, da se pripravi združenje zares revolucionarnih sil v Italiji.

Ponavljamo: Vaša usoda je v vaših rokah. Nove pogreške nova obustavljanja in neodločnost bi bile zločin nad delavskim slojem v Italiji, kateremu hočejo fašistovski nasilneži raztrgati prsa in na katerega glavo prežijo črni gavrani reformizma. Spominjajte se, maksimalistični sodrugi: Odločitev se ne da več zavleči. Vi imate besedo: Odločite se!

Zivel revolucionarni proletariat v Italiji!

Pismo je bilo sprejeto s splošnim plaskanjem.

V zvezi s tem in na podlagi prve točke dnevnega reda predlaganega od Serratiija je odbor predložil sledečo resolucijo: Po izključitvi reformističnega in centrističnega

Grško-turška vojna

Konferenca v Mudaniji

LONDON, 5. O konferenci v Mudaniji ni nikakih poročil, ker je novinarjem prepovedana udeležba in ker je prepovedano nje- nim udeležnikom, da izdajo kako poročilo o njej le, če smatrajo to za potrebno. Tajnost razpravljanj na tej konferenci je razumljiva, ker gre za vojska pogajanja. General Harrington je naprosil baje že na prvem sestanku Izmet pašo, naj ohrani največjo tajnost o razpravah. Istega mnenja je bil tudi Izmet paša. Izmet paša je baje tudi poudarjal potrebo, da se zaščiti Turki v Traciji pred grškimi nasilstvi. Zavezniki so mu dali v tem oziru potrebna zagotovila.

Kakor javlja «Exchange Telegraph» se je v Mudaniji dosegel sporazum med zavez- niki in Turki. Glavna naloga te konfe- rence je, da določi odnose med angleško in turško vojsko na azijski obali, to je, da reši vprašanje nevtralne zone in prepre- či morebitne spopade med obema vojs- skama. Če bi bilo še nadalje trajalo sedanje stanje, je skoraj gotovo, da bi bilo prišlo do spopadov med Angleži in Turki pri Canaku. Angleži so naredili v tem krat- kem času iz Canaka močeno trdnjavo, opremljeno z dovoljno vojsko in vsem ne- potrebnim vojnim materialom, tako da je gro- zila Turkom nevarnost, da bi izgubili pri Canaku vse sadove svoje zmage nad Grki. Ni izključeno, da je ravno ta zavest vpli- vala na turškega zastopnika v Mudaniji zelo pomirljivo.

Na vsak način se zdi, da se je glede nevtralne zone dosegel sporazum. Angleži u- baje, v kolikor se da izvedeti iz nekih vesti iz Mudanije, popustili od svojih prvotnih zahtev. General Harrington je namreč najprej zahteval, da se Turki umaknejo iz zone okoli Canaka, ne da bi se vsled tega morale umakniti tudi angleške čete v Evropo. Ravno tako bi morali opustiti vsako oboroževanje morskih ozin in v Iraku. Kakor javljajo nekateri listi, so Angleži popustili od svojih prvotnih zahtev in pri- stali na to, da umaknejo svojo vojsko iz Canaka v Galipoli. Turki so s svoje strani pristali na izpraznitev nevtralne zone to- liko ob Dardanelih, kolikor ob Besporu. Kemal paša bi baje pristal tudi na to, da zavezniki ostanejo v Carigradu, dokler se sklene mir, toda pod pogojem, da prevza- mejo civilno upravo Kemalova oblastva.

Izmet paša je tudi potrdil, da angleška vlada načeloma sprejema zahteve zadnje zaveznike note.

Kar se tiče Tracije, je gotovo, da je prišlo tudi to vprašanje na dnevni red konfe- rence v Mudaniji, na vsak način pa spada to vprašanje bolj pred mirovno konfe- renco, ker so pri njem prizadete tudi druge države. To vprašanje bo delalo še velike preglednice tudi zaradi tega, ker se je položaj v Grčiji po Konstantinovem od- lodu popolnoma izpremenil. V Grčiji imajo sedaj oblast v rokah generali, ki ne bodo nikakor zlepa dovolili, da se izprazni Tra- cija, vsaj ne, da se izprazni za vedno. Medtem pa naglično reorganizirajo vojsko, ki bi imela braniti Tracijo. Konferenca v Mudaniji bo resnila k večjemu vprašanje provizorne zasedbe enega dela Tracije.

Sklep konference v Mudaniji: Grčija bo morala tekem 10 dni zapustiti Tracijo

PARIZ, 5. Pariška izdaja «Chicago Tri- bune» javlja iz Carigrada, da je bil v Mu- daniji dosegel sporazum. Tozadevni do- govori sestoji iz šestih členov. Prvi trije se tičejo Tracije, četrti se tiče nevtralne zone, peti izpraznitev Carigrada, a šesti ukrep, ki jih bodo zavezniki ukrenili proti Grčiji, če ne bo hotela pristati na sporaz- um. Najvažnejša določba tega dogovora je, da bodo morali Grki tekem 10 dni iz- prazniti Tracijo. V nasprotnem slučaju bo zavezniki brodovje blokiralo grške luke in bo turški vojski dana prosta roka, da iz- žene Grke iz Tracije.

Kakor pravi «Matin», je bil dosegel spo- razum na tej-le podlagi: Angleži in Turki zapuste nevtralno zono na azijski strani; Grki zapuste Tracijo v teku 10 dni; za- vezniki ostanejo v Carigradu in v Traciji do sklenitve miru; v Carigradu prevzamejo takoj civilno upravo Kemalova oblastva. Tozadevni zapisnik bo podpisan danes.

Venezelos prosi Ameriko za posredovanje
LONDON, 5. Venezelos, ki se še vedno nahaja v Londonu, je obiskal ameriškega poslanika Harweya, s katerim je imel dolg pogovor. V ed vsem mu je pojasnil svoj položaj, poudarjajoč, da gre za nova grška vlada naprosila, naj prevzame zastopni- štvo Grčije v zapadni Evropi. Venezelos je

odgovoril, da sprejema to ponudbo, toda pod pogojem, da lahko da vsako koncesijo, ki bi jo smatral za potrebno. Med drugim bi bil Venezelos za to, da Grčija odstopi vzhodno Tracijo. Če bi bili ti pogoji spre- jeti, bi sprejel ponudeno mo zastopništvo.

Cilj Venezelosevega obiska pa je bil, da bi pregovoril ameriškega poslanika za po- sredovanje Amerike v vzhodnem vpraša- nju. Venezelos bi želel, da bi Zedinjene dr- žave vplivale na zavezništvo, da bi ti vsi- lili Turkom primerna jamstva za zaščito Grkov v Traciji in da bi ne dovoliti pri- hoda turških čet v Tracijo, dokler ne od- ide iz zemlje krščanske manjšine.

Ameriški poslanik je pozneje obiskal tu- di lorda Curzona, kateri je razen njega sprejel tudi italijanskega in japonskega poslanika.

Papeževa akcija za begunce iz Male Azije
CARIGRAD, 5. Sprčo nestalnosti se- danjega položaja je sv. stolica smatrala za primerno, da je prisoten v Carigradu tudi papežev zastopnik, ki naj bi organiziral pomožno akcijo. Kakor znano, je papežev zastopnik mons. Delfi že del časa sem za- pustil Carigrad. Sedaj se nahaja tukaj mons. Marmaggi, apostolski nuncij na Ro- manskem, ki je po navodilih sv. stolice ta- koj zasedel prostore apostolske delegacije. Mons. Marmaggi je bil pooblaščen od sv. stolice, da vrši vse funkcije apostolskega delegata. Mons. Marmaggi bo odšel čim prej v Smirno, da organizira sporazum z mons. Balgo akcijo v prid beguncem. Pa- pež je dal na razpolago mons. Marmaggiju znatno svoto denarja, ki bo razdeljena med begunce v Carigradu in Smirni.

Grčija kliče dobrovoljce pod orožje
ATENE, 5. Listi objavljajo proglas vojnega ministra, ki kliče pod orožje dobro- voljce, da branijo čast in celokupnost gr- škega naroda.

Albanija v grško-turškem sporu nevtralna
RIM, 5. Albanska legacija objavlja: Ve- sti, ki pravijo, da so šli albanski prostov- oljci na pomoč Turkom, so absolutno iz- mišljene. Albanska vlada je nasprotno ravno na tem, da demobilizira lastne čete, ter se bo zadržala v grško-turškem sporu absolutno nevtralna.

Vojna na Irskem
LONDON, 5. Med vladnimi četami in vstaji je prišlo pri Kilgrinu do hudega spopada. 37 vstašev je bilo ujetih, 26 pa jih je padlo na bojišču.

Dnevne vesti

Jezikovna politika v notarski zbornici. Zve- deli smo, da je notarska zbornica za Trst in Gorisko pozvala svoje člane, naj priskrbijo nove pečate z državnim grbom in z doseda- njim napisom, toda izključno v italijanskem jeziku. Kakor je vsakemu znano, ki le malo pozna pravno poslovno življenje, je notarski uradni pečat važno poverljivo sredstvo. Zato je tudi njegova oblika v zakonu natančno do- ločena: zahteva se državni grb, ime in pre- imek notarja in označba njegove uradne last- nosti, in končno ime dežele in notarjevega uradnega sedeža. To je pač razumljivo in prav, da v naših krajih na mesto avstrijskega orla stopi savojski grb in na mesto c. kr. no- tarja kr. notar. Nerazumljivo pa je, zakaj naj se pri tem prekriži izrecni predpis notarskega reda, da se namreč notarjeva uradna lastnost (notar), ime dežele in uradnega sedeža mo- rajo navesti v vseh in deželi navadnih jezikih. Ta predpis je ne samo izrecen, nego tudi tako pаметen in praktičen, da bi bil kvečjemu — nepotreben, če bi vsi ljudje povsod razumeli in upoštevali sami od sebe, kar je pametno in praktično.

Ako se je premenil državopravni značaj Julijske Krajine, se vendar niso premenile njene prirodne jezikovne razmere. Kolikor gre za državopravne preembe, je jasno, da se morajo izvesti iz njih vse logične posledice. Jezikovne razmere pa niso nič pravnega, nič, kar bi se ustvarjalo z državnimi pogodbi, nič, nego prirodni pojav, kakor so prirodni pojavi tudi različne spola, starosti, zdravja med ljudmi.

Vsekako se pa notarska zbornica za Trst in Gorico, če si morda domišlja, da je njen sklep za člane obvezen, zelo moti. Vkljub vsem prejembam zakonodajna oblast še ni prešla na njo. Tisti, ki jo zares imajo, se ravno sedaj resno pečajo z ureditvijo jezikovnega vprašanja. Slabo spričevalo za zakonita notarska zbornica svojemu smislu za zakonitost in tudi za politično umestnost, če ravno sedaj, tik pred zakonito ureditvijo vsega vprašanja, hoče uvesti preembe na lastno roko. Ali naj, če bo zakoniti zakonodajalec vendar modrejši kakor njegovi samozvani kolegi v notarski zbornici, ali naj potopiti pečate? Naj bi se notarska zbornica zavedala bolj, kakor je kazno, da je smisel za zakonitost, poslovno resnost in solidnost ista lastnost, ki zagotav- lja notarskemu stanu ugled in tako potrebno

zaupanje občinstva, naj bi prepustila politiko drugim.

Ali se smeči italijanski vladni kaj verjeti? Da se v Italiji vlada z obljubami, ki se potem ne izpolnjujejo, je znana stvar. Tudi nove pokra- sne se vladajo od aneksije dalje samo z lažo in prevaro. Ko je senator Mosconi poročal v Rim, da so se vršile državne in občinske vo- litve v novih pokrajinah popolnoma mirno in redno, je seveda nesramno lagal. Ko je bivši ministriški predsednik Bonomi rekel v odgo- voru na neko interpelacijo naših poslancev radi zažaja Narodnega doma pri Sv. Ivanu, da so Slovenci odkopavali grobove laških vo- jakov, je seveda tudi zavedno in nesramno lagal. Ko je isti Bonomi poslal Mosconiju zna- no pohvalno pismo povodom zadnjih občins- kih volitev (ob katerih so bili vdrlji v našo Liburnijo reški fašisti), je kajpada napisal tudi le navadno laž. Ti in podobni slučajji so naše ljudstvo počasi prepričali, da je sploh vsaka laška vlada lažnjiva, tako da ji človek ne more nicesar verjeti. Toda to prepričanje smo držali bolj zase, da bi nam ne rekli, da ne znamo spoštovati Italije. No sedaj pa so nam dali prav tudi fašisti, in sicer sam Mus- solini. Včerajšnji «Piccolo della Sera» je objav- ljal pogovor, ki ga je imel poslanec Giunta z uredništvom milanskega «Popolo d'Italia» in v katerem je imenovan poslanec obrazložil predgovorno bocenskih dogodkov. Giunta pravi, da je govoril s senatorjem Salato, ko je bil ta poslednji pred kratkim v Trstu, baš o položaju v Južnem Tirolu. Salata da je bil zelo v skrbeh radi vrenja med tamkajšnjimi fašisti in je prosil poslanca Giunta, naj posreduje v smislu pomirjenja, kajti vlada da pripravlja odloke, s katerimi bodo lahko zadovoljni tudi fašisti. Giunta je vzel te besede zastopnika vlade na znanje in tekkel k Mussoliniju v Mil- lan, da mu pove, kar je slišal. Toda Mussolini da ga je strogo pogledal, rekoč:

— In Ti verjameš italijanski vladi? — Nato Giunta: — Ko bi ji verjel, bi ne bil sedaj pri Tebi. — Torej pojdi v Bocen — je odvalil Mussolini — in spravi stvar v red.

Kakor se vidi, se oba najvidnejša fašistov- ska prvaka strinjata, da ni smeti italijanski vladni kaj verjeti, da ji ni moči zaupati. In v tej točki se s fašisti popolnoma strinjamo tudi mi.

Dijaška stavka in politika. Ze včeraj smo naglasili dejstvo, da smatrajo tudi šolska oblastva sedanje gibanje med laškimi srednje- šolci naše dežele za gibanje, ki je pretežno politične narave. Da je temu tako, ne potr- jujejo samo izjave načelnika šolskega urada prof. Lizierja, ki so bile objavljene v «Pic- colu», temveč predvsem dejstvo, da se je to gibanje začelo istočasno s splošno ofenzivo tustišovske stranke, ki ji je namen, da ugo- tisti vseh in uduši zadnje svobodine novih pokra- jnih in jih popolnoma uklene v železne ve- jine italijanske centralizma. «Piccolo della Sera» od 4. t. m. pa je priobčil izjavo vod- stva tukajšnjih nacionalistične zveze, ki nam jasno dokazuje, da stoji sedanje dijaško giba- nje popolnoma pod pokroviteljstvom fašistov. V tej izjavi je rečeno med drugim, da so se fašisti pripravljali, da v slučaju potrebe pre- prečijo otvoritev šolskega leta tudi s silo. V ta namen so pozvali nacionaliste, naj tudi oni stavijo na razpoložanje svoje čete «Sempre pronti», kar so nacionalisti odklonili, kakor pravijo v svoji izjavi.

Vlada in šolska stavka. Kakor nam po- ročajo iz Rima, se bo vlada vdala zahtev- am srednješolskih dijakov. Senator Salata se zaveda, da vodijo gibanje fašisti, kate- rim se nikakor noče zameriti. Tekel je ta- koj k naučnemu ministru Anile ter mu zabičeval, da so zahteve dijakov uteme- ljene in da se jim mora ugoditi. Ker je znano, da se v starih pokrajinah proučuje način, kako bi se učni sistem novih po- krajinj raztegnil tudi na stare, ker se smat- ra za boljše, si je lahko misliti, kako se Salati in ministrom morajo tresti hlače pred fašisti, ko se dajo tako hitro prepri- čati, da je dobro in upravičeno, kar so smat- rali še včeraj za slabo in neutemeljeno.

K občnemu zboru akad. društva «Balkan». Pred kratkim se je vršil v Lonjerju XXIV. redni občni zbor tega društva, ob številni navzočnosti članov, starejših, srednješolcev in prijateljev društva. Občnega zbora sta se udeležila med drugim tudi poslanec gospod dr. Wilfan in predsednik Dji, podp. društva g. dr. Abram. Posebej so pozdravili občni zbor zastopniki akad. društva «Adrija» v Gorici, Zveze mlad. društev v Trstu in pevskega dru- štva «Zastava» v Lonjerju.

Društveni predsednik je ugotovil v svojem nagovoru, da je obstajalo društveno delo v povojni dobi predvsem v obnavljanju vezi med dijakstvom, vsvarjanju smisla za organizacijo, vzgoji k skupnemu delu in ostvaritvi kontinu- itete med mlajšo in starejšo generacijo, katero je vojna preržala. Danes so ovire odstrane- ne, društvo je konsolidirano in se lahko zopet posveti svojim rednim nalogam.

Iz občnega poročila tajnice, ki je vzbujalo splošno veselje pozornost, je razvidno med drugim, da so se vršili redno tedenski sestanki združenj z predavanji članov in gostov in da sodelujejo «Balkanci» aktivno v mnogih dru- gih društvi, zlasti v mladinskih.

Med počitnicami se je osnoval propagandni odsek za Dji. Matico, katere ideja je vznikla v «Balkanu» in za ostvaritev katere so dopri- našali žrtve skoraj izključno le «Balkanci» rednik mamzela Aksamita! Jaz pojdem zdaj počasi nazaj na Reko; jutri zvečer se vrnem samodrug. — Dotlej nate tole za pitinolo! Aksamita pogleda denar: bilo je zlató. Kaj tecega se nima v loncu. Vzela je zlat v usta ter dejala: «Skoz tale vrata proti Dolini (Valle) pridete na veliko cesto. Niso za- klenjena, samo močno se morate upreti, ker je močete, da so v tečaju zarjavela.» — «Mo- rebiti bi pa bilo vendar dobro, če bi bila tale vrata odlejal zaklenjena.» — «Ne bi ve- dela, proti komu. Živa duša ne zaide semkaj.» je dejala Aksamita in se odpravljala z zad- njo priljago, splošno veselje vzbujajoč znano moskovsko pesmico velikega Napoleona: «Domov pohiti, armada moja potokenal Meni to moskovsko podnebje ni nebesko.»

4. NIKJER GA NE SPREJMEJO. Ko je stopil Metel skoz vrata, ki so držala proti Dražici (Valle), je našel pred seboj ce- sto vas s travo obrateno. V drugih krajih zeleni trava po navadi ob strani velike ceste, v sredi pa je kamenje; ta cesta pa je imela na obeh straneh kamenje, v sredi pa rušo. Cesta je držala proti skupini hiš, ki se je raztezala na dolgo. Hiše so bile vse nizke, sezidane iz čudno rumene opeke in pokrite s preperelnimi ladijskimi plankami, ki so jih bili ven vrgli kot nerabe iz kakih bark, ko so se popravljali. Pri vsaki hiši je vrtec, ograjen s kamenjem. Na vrtil delajo ljudje.

Ustanovil se je tudi planinski odsek, ki je prvi viden znak obsežnejše akcije, katere na- men je oživiti in postaviti postopno naše pla- ninstvo, predvsem dijaštvo seveda na novo podlago.

K blagajniškemu poročilu bi pripomnili le toliko, da bi zaslužil «Balkan» s strani naše javnosti malo več «finančnega» razumevanja. «Balkan», kateremu so bile vničene vse knji- ge, vsvarja na novo toli potrebno strokovno knjižnico in vzdržuje še vedno lasten pod-porni sklad, ki je omogočil že marsikateremu našemu dijaku polaganje izpitov. Zato ne bo odveč, ako posvetijo merodajni krogi tudi tej strani «Balkanovega» delovanja malo več pažnje!

«Balkan» je premagal krizo, ki muči še danes večino naših društev in je umel najti hitro pravo orijentacijo. Društvo se posveča vztra- nemu in smotrenemu delovanju in mnogo lepih idej vzniklih v njem je bilo, močete tudi šele po dolgem času in naporu, toda vendarle po- sredno ali neposredno udeleževati. Ali to ni vse! Od mladine smemo pričakovati in zahte- vati vse: navdušenje in polet! Mladina ne sme poznati miru. Mladina, ki naj bo nositeljica novih idej, mora biti v stalnem nemiru, mora vsvarjati nove načrte, težiti z vso svojo mla- deniško silo po njihovem vsvarjanju, skrati- ka: hrepeneti mora za novimi in višjim cilji! Katere so danes te misli, katere nove poti in novi cilji?

Res, da ni danes «Balkan» več treotina or- ganizacija visokošolske mladine, ampak mo- čna dijaško-starejšinska zveza katere trajnost je zagotovljena, ki predstavlja delo in voljo našega dijaštva ter naše mlajše akademično izobražene inteligence, toda, ne glede na to ne sme in ne mora zatajiti visokošolski naraščaj svoje mladinskega karakterja. Njegov mla- dinski prelpevajoči značaj, z vsemi svojimi vrhnimi, prednostmi in če hočete, tudi napaki, mora najti dušek! To je pravica mla- dine, to od nje pričakujemo in ne bi hoteli, da bi se nji reklo, da jo tvorijo mladi «starcji». X.

Razpis natečaja za dobavo drv. Tržaški mu- nicipij razglašja, da se bo dne 12. t. m. ob 12 oddala na javni dražbi dobava drv (za kur- javo) v mestni palači III. nadstropje soba št. 89 in sicer okrog 3900 stotov (1400 za urade, a 2500 za šole). Drva morajo biti iz bukovega ali hrastovega lesa, sušena najmanj 6 mesecev ter v kosih dolgih 25 cm.

Natančnejša pojasnila o natečaju dobijo pri- zadedi lahko v občinski palači in v našem uredništvu.

Društvene vesti

Podružnica «Solskega društva» v Nabre- žini. Jutri v soboto zvečer ob 8 se bo vršil v Nabrežini ustanovni občni zbor tamkajšnje podružnice «Solskega društva».

Stari «Ilijirjasi» so uljudno vabljani za ne- deljo ob 10.30 na sestanek, ki se bo vršil na stari policiji. Potrebna je polnoštevilna ude- ležba. — Za odsek A. G.

Mandolinistična skupina MDP Sv. Jakob ima danes točno ob 20.30 vaje v navadnih prostorih. Vsi oni, ki niso še člani skupine, ki pa svirajo kak instrument (mandolino, mandolo itd.) so vabljani, da se vpišejo v sku- pino. — Vodstvo.

ZMD v Juljski Krajini ima jutri ob 20.30 svojo redno odborovo sejo v prostorih DKD pri Sv. Jakobu. Točnost. — Predsednik.

Iz tržaškega življenja

Smrtna nesreča na cesti med Sv. Križem in Prosekom. Osemindesetletni kmet An- drej Tence je vpregel včeraj jutraj na dvo- rišču pred svojo hišo v Sv. Križu št. 148 svo- jeje konja ki vozi; nato je skočil na vozilo in pogнал žival na cesto, ki pelje na Prosek. Konj je vozil po cesti v vedno enem in istem koraku. V bližini Gabrovce je pa moral nekaj zagledati. Tedaj se je ves splešal yzpel na zadnje noge, ter se nato v skokih spustil v divji beg. Za vozom, ki se je premetaval od enega do drugega kraja ceste, so se dvigali gosti oblaki prahu. Nesrečni kmet pa ni obu- pal nad usodo, ni zgubil hladnokrvnosti. Z vsemi močmi je držal splešeno žival nazaj. Stopile so mu potne srače na čelo; konju so silile bele penz iz gobca. Galopiral je še vedno; sedaj na tem, sedaj na onem kraju ceste. Kmetu so polagoma opešale moči; po- vodec ni bil več tako napet. Konj, bolj prost, je tedaj še hitreje drvel. Nenadoma je bil nesrečni mož vržen z voza. Prišel je pod kolo. Težko poškodovan je obupno zaklical na po- moč; konj je bežal dalje.

Tencetova žena je obdelovala tam v bližini neko polje. Nerazložno je videla bežečega konja z vozom; nerazložno je zašlišala klica- nje. Niti od daleč ni slutila, da je doletela nes- reča njenega moža. Vendar ji je pa nekaj pra- vilno, naj gre pogledat, kaj se je zgodilo. Šla je. In ko je zagledala na tleh v prahu tistega nesrečnega človeka, ki je vzhival ter se ves krvav zvrival od groznih bolečin, se je vrgla nanj ter britko zaplakala. Bil je pretresljiv prizor.

Ranjec je bil prepeljan z avtomobilom rešilne postaje v tukajšnjo mestno bolnišnico, kjer je kljub vsej zdravniški pomoči par ur pozneje umrl.

Vest o tej smrtni nesreči je napravila glo- bok vtis med prebivalci Sv. Križa, zakaj po- kojni Tence je bil obče spoštovan in prijub- ljen med domačini.

Detomor? Nekateri ljudje, ki so šli sinoči po Montebehu pri Rocolu, so našli omet z 2 nogi in 1 roko od novorojenčka. O tem je bila obveščena preiskovalna komisija.

Zenska žila možu in njegovi ženi octovo kislino v obraz. 31 letni mizar Alojzij Montina je zapustil pred nedolгим časom v Miljah svojo ženo Antonijo in prišel v Trst z neko Domi- niko Dessanta staro 29 let. V Trst je prišla za njim tudi Antonija. Par dni pozneje je mizar zapustil Dominiko ter se vrnil nazaj k ženi. Z njo je šel stanovat v ulico Cristoforo Colombo št. 1. Dominiko pa je hudo razjezilo. Zato je sklenila, da se bo maščevala. Včeraj je prišla na dom mizarja in zila njemu ter nje- govji ženi octovo kislino v obraz. Oba sta do- bila prvo pomoč od zdravnika rešilne postaje. Dominiko so aretirali.

Težka nesreča v čistilnici olja pri Sv. An- dreju. 65 letni delavec Andrej Valentič je čistil včeraj jutraj okoli 9.30 v čistilnici olja pri Sv. Andreju neki kanal, po katerem se je ste- kala maščoba od strojev ter raznovrstne ki- sline. Močan duh teh kislin je vdaril delavcu v glavo, kar je imelo za posledico, da je padel onesveščen v kanal. Revez bi bil prav gotovo našel smrt v strupenih plinih, ko bi ga ne bil zapazil neki čuvaj ter mu prihitel na pomoč. Kmalu so prihiteli še drugi delavci in povlekli nesrečnega iz nevarnega položaja. Nato so te- lefonično poklicali zdravnika rešilne postaje. Ta ga je z umetnim dihanjem spravil nekoliko k sebi; nato ga je dal odpeljati v bolnišnico, zakaj bil je skoraj zaduščen in zastrupljen. Nje- govno stanje je opasno.

Borzna poročila.

Tečaj

Jadranska banka	119
Cesulift	866
Dalmatia	816
Gorilnich	1524
Libera Trieste	454
Lloyd	1280
Lussino	690
Martinolich	154
Oceania	144
Premuda	368
Triplicvič	295
Ampela	676
Cement Dalmatia	300
Cement Spalato	306

Tuja valuta na tržaškem trgu

ogrške krome	—85.—	—94
avstrijske krome	—63.1/2	—63
českoslovaške krome	77.—	77.50
dinarji	37.70	34.—
lejli	14.—	14.50
marke	1.12	1.24
dolarji	23.50	23.50
francoski franki	178.25	178.71
švicarski franki	457.—	460.—
angleški funti papirnati	103.30	103.60
angleški funti, zlati	111.25	113.25
napoleoni	80.—	80.—

Zoppolato Pia Širca Franc

poročena

Portogruaro-Trst, 7. oktobra 1922.

Mali oglasi

VDOVEC, vpokojenec, posestnik, rokodelce, s tremi odraslimi otroci, želi znanja v svrhu ženitve s 40 do 50 letno vdovo brez otrok, poštno preteklosti, zdravo, omikano, s premoženjem. Resne ponudbe pod «Sreča- poštno ležeče, št. Vid nad Vipavo». 1837

KMETIJSKO društvo v Vipavi proda večjo množino Tomaževe žindre. Kupci naj se zglasijo do 15. t. m. 1838

ZDRAVILA za vse živalske bolezni v lekarni v Sezani. 83/4

POROČNA soba in kuhinja, skoraj novi, se prodata. Scorcola Coroneo 681, Romagna. 1835

NA PRODAJ je v Belskem št. 18 pri Postojni hiša z gospodarskimi poslopji, sadnim vrtom njiyami, travniki, senožeti in gozdom. Cena po dogovoru. 1836

GOSLI 3/4 se prodajo. Fabio Severo (Colog- na) 64, vrata 17. 1839

OBLEKE moške, rajbene, moderne, srednje velikosti, se prodajo. Manzoni 5, III. 1840

GOSPODINI, druge mladosti, inteligentni, prijetne zunanosti želite znanja z gospo- doma s primerjami lastnostmi in svrhu že- nitve. Ponudbe na upravništvo pod «Resno». 1842

AUTORIZIRANA šola za strojepisje in kopir- ranje v različnih jezikih. Via Valdirivo 33, II. 1841

V SKLADIŠČU via Geppa 17 se prodaja po najzmernejših cenah zajamčeno pohištvo, direktnega uvoza. Poročne sobe, popolne, z mizo in 2 stolicama L. 1100. Finejše po- ročne sobe od L. 2000 naprej, jedilne sobe stolicami iz pravega usnja od L. 3000 na- prej, pohištvo za vrt, kuhinjo, predsobo, garniture za društva, saloni, popolna opre- ma za pisarne, tudi posamezni kosi, stolice in naslanjaji v veliki izbiri, itd. Za prepo- daljace in hotelirje posebni popusti. Poho- štvo v tranzitu za izvoz, ovito, po posebnih cenah. 1817

EGIPTOVSKI profesor grafologije pove karak- ter in usodo življenja. Sprejema od 13 do 19 v Trstu, via Carducci 24, V. 1714

IZKUSENA SREDSTVA proti izpadanju las, neškodljiva za barvanje las, šampon itd. pri- poroča lekarna v Il. Eistrici. 28/2

BAKER, bron, med, svinec se plačuje po naj- višjih cenah v via Scalinata 3, Fonda. 1813

POZOR! Krone, bisere, zlato, platin in zobovje po najvišjih cenah plačuje edini grosist Bel- leri Vita, via Madonnina 10, I. 82

KRONE, goldinarje plačujem po cenah, ki jih drugi ne morejo plačevati. Pondares 6, I. nadst., desno. 57

TRGOVSKI POMOČNIK, priden, pošten, ki bi znal samostojno voditi filijalko trgovine, se išče. Ponudbe osebno ali pismeno na Leopolda Rebula, trgovca z mešanim blagom v Nabrežini št. 6. 1786

†
Potrim srcem naznanjamo vsem sorod- nikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš nad vse ljubljani

Andrej Tence

trgovec in posestnik

v 58. letu svoje starosti, danes zjutraj smrtno ponesel il.
Pogreb se bo vršil v soboto, ob 2. uri, iz mrtvašnice mestne bolnišnice v Sv. Križ pri Trstu na domače pokopališče.
Sv. Križ pri Trstu, 5. oktobra 1922.